

Lausunto

23.6.2025

VN/30583/2023
VN/30583/2023-MMM-50

Maa- ja metsätalousministeriö

Kansallisen metsäneuvoston lausunto luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

Kansallinen metsäneuvosto kiittää lausuntopyynnöstä. Metsäneuvosto päätti kokouksessaan 19.6.2025 yhteisestä lausunnosta ja samalla kannusti kaikkia metsäneuvoston jäsentahoja kommentoimaan luonnosta yksilöidymmin omissa lausunnoissaan.

Metsäneuvosto on valtioneuvoston asettama, metsien eri käyttömuotoja edustavien tahojen muodostama elin, jonka tehtävänä on tukea ministeriötä laajakantoisissa ja periaatteellisesti tärkeissä metsäpoliittisissa kysymyksissä. Samalla metsäneuvosto toimii yhteistyöfoorumina metsiin liittyvän julkisen hallinnon ja yksityisen sektorin välillä. Metsäneuvostossa on 38 jäsentä laajasti sektorin eri organisaatioista ja metsiä käyttävistä sidosryhmistä. Metsäneuvosto seuraa ja edistää kansallisen metsästrategian toteuttamista ja tekee ehdotuksia strategian kehittämiseksi tasapainoisena kokonaisuutena. Kansallinen metsästrategia on yhteensovittava elinkeinostrategia, jossa otetaan huomioon niin ihminen, ympäristö kuin talous.

Kansallinen metsäneuvosto pitää maaseutupoliittikkaa ja nyt laadittavaa selontekoa tärkeänä. On olennaista, että selontekoa laaditaan poikkihallinnollisesti ja vuorovaikutteisesti. Johdanto asemoi selkeästi, kuinka hallitusohjelman tavoitteet sekä pitkän aikavälin kokonaisvaltainen maaseutupoliittikka tukevat toisiaan kestävä kasvun tavoittelussa. Paikkaperustainen lähestymistapa on hyvin toimiva ja perusteltu. Metsäneuvosto pitää tarpeellisena arvioida maaseutuun ja saaristoon kohdistuvia yhteiskunnallisia vaikutuksia kaikessa kansallisen tason valmistelutyössä.

Maaseutupoliitikassa metsätalouden toimintaedellytysten turvaaminen on keskeistä. Kuten luonnoksessa todetaan, puu kasvaa maaseudulla ja maaseudun kehitys ja elinkelpoisuus ovat edellytyksiä asutukselle, infralle ja työvoimalle, mitkä puolestaan ovat elintärkeitä metsätaloudelle ja kuljetuksille. Ilman ihmisiä, erityisesti ammattitaitoista alueellista työvoimaa, metsiä ei pystytä hoitamaan ja käyttämään. Tilannekuvassa metsäalalle oleellista ovat myös yrittäjien sekä metsänomistajien ikääntymiseen ja sukupolvenvaihdoksiin liittyvät kysymykset. Metsäkiinteistöjen omistuksessa tärkeää on ehkäistä ennalta passiivisten kuolinpesien muodostumista.

Toimiva tiestö on ehdoton edellytys koko maan laajuiselle elinvoimaisuudelle ja taloudelliselle toiminnalle. Tämä tuodaan selkeästi luonnoksessa esiin. Yksityistiet ovat edellytys puu- ja metsäenergiakuljetuksille sekä teollisuuden huoltovarmuudelle. Tiet ovat tärkeitä myös turvallisuudelle, pelastustoimelle, terveydenhuollolle, maaseudun asutukselle ja elinvoimalle sekä virkistykselle.

Maaseutu - ja saaristoalueiden kehityksen tilanne vaikuttaa saatavilla olevaan työvoimaan. Väestön keskittymiskehitys, alueellinen erilaistuminen ja väestön ikärakenteen muuttuminen vaikuttavat

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

tulevaisuudessa erityisen voimakkaasti metsäalan työvoimaan ja sen saatavuuteen sekä alalle kouluttamiseen. Ammattitaitoiselle henkilöstölle on jatkossakin kysyntää metsätaloudessa.

Maaseutualueiden elinvoiman vahvistaminen edellyttää alueiden taloudellista toimeliaisuutta. Metsätalouden ja puun jalostamisen arvoketjujen toimintaedellytysten turvaaminen ja metsien tarjoamien resurssien monipuolinen hyödyntäminen edistävät sosiaalista kestävyttä.

Kriittistä on varmistaa metsätalouden kestävyys ja oikeudenmukainen siirtymä myös toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Tärkeää on turvata luonnon monimuotoisuus ja parantaa metsien ilmasto-kestävyttä. Maaseutunäkökulmista elinympäristöjen hoito ja kustannustehokas ennallistamistyö ovat tulevaisuuden ydinkysymyksiä.

Suomi elää maaseudusta ja metsistä. Suomalainen maaseutu, maatalous ja metsät turvaavat kansalaisten hyvinvointia ja ovat koko yhteiskunnan peruspilareita. Terveet, monimuotoiset ja kasvavat metsät luovat työtä, hyvinvointia ja hillitsevät ilmastonmuutosta. Luontoon perustuvan matkailun taloudelliset vaikutukset maaseudun elinkeinoelämälle ovat merkittävät. Kansallispuistot, retkeily- ja suojelualueet edistävät alueiden elinvoimaisuutta ja tarjoavat työtä matkailu- ja palvelusektoreilla. Metsäluonnon kestävä käyttö, retkeilyrakenteiden ylläpito ja suojelualueverkon täydentäminen luovat edellytyksiä alueiden elinvoiman sekä positiivisten hyvinvointi- ja luontovaikutusten kasvuille.

Koko maamme elinvoimaisuudesta huolehtiminen on tärkeä osa sosiaalista ja taloudellista vastuullisuutta. Turvallisuustilanteen muuttuminen lisää kokonaisturvallisuuden, varautumisen ja huoltovarmuuden merkitystä luonnonvarasektorilla. Metsäalan koulutuksen kattava valtakunnallinen verkosto tukee koko maan elinvoimaisuutta.

Uudet teknologiat sekä teknologian tehokkaampi hyödyntäminen ovat keinoja vastata muuttuviin tarpeisiin ja aikaansaada kestäviä arvoketjuja ja -verkostoja. Yhteiskuntarakenteen murros tarkoittaa teknologian, tiedon, ajattelun, asenteiden, työn ja yrittämisen murrosta. Luonnos on tunnistanut olennaisia muutostekijöitä, kuten sen, että koulutuksen keskittäminen suuriin yksiköihin ja kaupunkimaiseen ympäristöön on jo heikentänyt harvaanasuttujen alueiden elinvoimaa. Muilta osin uusien teknologioiden tuomat muutokset on kuvattu melko ohuesti.

Luonnoksessa todetaan, että maaseutupolitiikan ytimessä on ihmisten hyvinvointi ja hyvä elämä ikään, sukupuoleen tai taustaan katsomatta sekä maaseutualueiden toimintaympäristöjen tarjoamat mahdollisuudet ja edellytykset sujuvaan arkeen, yhteisölliseen tekemiseen, työhön ja yrittäjyyteen sekä yhteisen hyvän rakentamiseen. Maaseutupolitiikka rakentuu hyvinvointinäkökulmien perustalle samalla tapaan kuin metsäpolitiikkaa linjaava metsästrategia, joka edistää vastuullista ja kokonaisvaltaista hyvinvointitaloutta. Olennaista maaseutupolitiikalle on paikkaperustaisuuden lähtökohta. Tärkeää on se, että poikkihallinnollisuus, yhteistyö ja verkostomaisuus ja kumppanuuksien merkitys maaseutupolitiikassa on selkeästi tunnistettu. Metsäpolitiikka tai laajemmin luonnonvarapolitiikat voisivat mahdollisesti kuulua erikseen nimettyä mukaan kuvaan 3.

Väestön voimakas keskittyminen suurimmille kaupunkialueille on tunnistettu keskeisimmäksi muutostekijäksi, joka myös vaikuttaa keskeisesti moniin muihin tilannekuvassa esille nostettuihin muutostekijöihin.

Muutostekijätarkastelu keskittyi erityisesti maaseudulla asuvaan ihmiseen ja siten väestönkehitystarkasteluun. Tarkastelussa vähemmälle jäivät laajemmat yhteiskunnalliset ja osin myös globaalit muutostekijätarkastelut.

Metsäneuvosto näkee luonnoksen nostavan metsäalan näkökulmista esiin keskeisimmät muutostekijät, joita ovat maaseutualueiden väestönmuutokseen vähintäänkin osittain liittyvät osaaminen ja koulutustaso sekä koulutuksen ja muutokoulutuksen saavutettavuus, peruspalveluiden saatavuus ja saavutettavuus, tiestön ja digitaalisen infrastruktuurin kunto, rahoituksen saatavuus, kansainvälistyminen sekä liikenne- ja energiaköyhyys sekä digisyrjäytyminen. Metsäbiotalouden ympäristöoikeudenmukaisuus oli myös nostettu yhdeksi kriittiseksi maaseutualueiden muutostekijäksi.

Maaseutualueiden väestönmuutoksella, elinkeinotoiminnalla ja paikallisella kansalaistoiminnalla on tutkitusti merkittävä vaikutus resilienssille, varautumiselle ja kokonaisturvallisuudelle.

Samalla on myönteistä huomata, että kriittisen infran, ennen kaikkea tiestön, ylläpito sekä paikallistuntemus ja luonnonvarat on huomioitu maaseutualueiden vahvuuksina, mutta luonnoksessa ymmärretään myös näihin tekijöihin liittyviä uhkia.

Selontekoluonnoksen visio keskittyy olennaisiin asioihin ja näkee ihmisen aktiivisena toimijana rakentamassa turvallista, toiveikasta ja menestyksestä tulevaisuutta.

Metsäneuvosto kiittää ansiokkaasta tavoitetyöstä ja kehittämissuosituksista, mutta yhteisessä lausunnossaan se ei niitä erikseen arvioi. Metsäalalle keskeisiä kehittämissuosituksia ovat aivan erityisesti digitaaliseen ja fyysiseen saavutettavuuteen, TKI-rahoitukseen, osaamiseen ja työvoimaan sekä asuttavuuden varmistamiseen ja luonnonvaroihin, maankäyttöön ja oikeudenmukaisuuteen liittyvät kehittämissuosituksiset.

metsäneuvoston 3 vpj., osastopäällikkö

Pentti Lähteenoja

metsäneuvoston sihteeri, neuvotteleva virkamies

Satu Rantala

Jakelu

Maa- ja metsätalousministeriö

VN/30583/2023-MMM-50

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: